

Het oude Buitengasthuis (Pesthuis) te Amsterdam.

huyskens voor krankzinnigen," terwijl nabij het mannenhuis de apotheek was gevestigd, die „dagelijcx uyhet Gasthuys*) gestoffeert werdt."

DE HOOFDINGANG TOT HET PESTHUIS.
NAAR EEN WATERVERTEKENING VAN H. HEIJENBROCK.

Ten westen van het gebouw strekte zich een groot kerkhof uit, „om alle Lyken, zoo hier als in 't Gasthuys overleden, ter aarde te stellen: des daar een Dood-huysken by gevoeght is, in welke de Lyken gekist een dagh ofte ander half gestelt werden eerse ter aarde geraken."

Onder het oppertoezicht der heeren regen-

ten waren de huiszorgen toevertrouwd aan een binnen-vader en -moeder, onder wier bevelen voorts een onder-binnen-moeder, hoofdverpleegster zouden we tegenwoordig zeggen, en een aantal mannelijke en vrouwelijke dienstboden stonden.

Het bezit van een speciaal Pesthuis was voor Amsterdam in dien tijd allesbehalve een luxe. In tijden van pest-epidemieën, waardoor Amsterdam van de veertiende eeuw af reeds*) bij herhaling zwaar werd getroffen, kwamen in de „pestilentie-huizen," waarvan zoowel het St. Pieters-Gasthuis in den Nes als het Lieve-Vrouwen-Gasthuis op den Nieuwendijk waren voorzien, voortdurend plaats te kort.

Een paar cijfers zullen dat duidelijk maken.

1601, 1602 en 1603 waren voor Amsterdam jaren van ernstige pest-epidemieën met

meer dan 800 sterfgevallen 's weeks. Het hoogstesterftecijfer werd in de laatste week van Herfstmaand 1602 bereikt, namelijk ± 900 . In 't Stadsweeshuis alleen stierven tijdens deze epidemie ruim 300 kinderen, of bijna de helft. In 't Pesthuis in den Nes werden in die dagen soms meer dan 500 lijdens tegelijk verpleegd.

In het najaar van 1623 heerschte weér een epidemie, waardoor het aantal sterfgevallen in dat jaar 5929 of 1788 méér dan in '22 bedroeg. Kwaadaardiger woedde de ziekte het volgende jaar, toen geheel

*) De eerste beschrijving van Amsterdam door een ongenoemde, die Pontanus achter zijn Historische Beschrijving van Amsterdam afdruckt, vermeldt reeds: „Van dien tyd (1340) af, heeft Amsterdam, hoewel onderwylen, door groote schaden, en verlies ter zee, bij schipbreuk, en andersins, burgerlyke twist, Pest, en brandt, grootelyks gewakt synde, etc., wonderbaarlyk in rykdom, en inwoonders toegenomen."

*) Het St. Pieters- of Binnengasthuis.